JESKYNĚ

KRÁPNÍKOVÁ

U SLOUPU.

SEPSAL

DR. MARTIN KŘÍŽ,

notář ve Ždánicích.

V BRNĚ 1880.

Nákladem spisovatelovým.

JESKYNĚ

KRÁPNÍKOVÁ

U SLOUPU.

SEPSAL
Dr. MARTIN KŘÍŽ,
notář ve Ždánicích.

V BRNĚ.
Tiskem akc. mor. knihtiskárny. — Nákladem spisovatele.
1880.

Celý náklad věnován

obci Sloupské

ku

zvelebení jeskyně krápníkové

od

Spisovatele.

Tam, kde dříve dřevěná lávka na jižním konci osady Sloupu stála, rozpíná se nyní důkladný most kamenný, a u tohoto spojují se potoky Ždárna a Luha.

Spojené tyto vody ubírají se rychle řečištěm, pokrytým štěrkem vápencovým a opukovým vedle příkrých, 48$^{m.}$ vysokých, šedých skalisk a ztrácejí se pak do hlubin a sice u vchodu prvního a druhého jeskyň Sloupských a u Hřebenáče.

Tento první vchod vítá poutníka z vedra přicházejícího a zve ho, by si odpočinul pod skalní jeho klenbou na lavičkách tu zřízených a se ochladil dříve, než by nastoupil cestu upocen jsa do míst vnitřních 6—7° R. studených.

Jako mohútná brána vypíná se skála 7$^{m.}$ vysoko nad tebou, a otevřena jsouc na 21$^{m.}$ tvoří předsíň jeskyně „Nicové.“

Před tebou zdvihá se náplava 2·6$^{m.}$ vysoká a vidíš černati se dva otvory; — dříve však než k nim přijdeš, poohlédni se v pravo

a tu spatříš chodbu s gothickým otvorem 50·5$^{m.}$ dlouhou, která vede do dvorany, do níž druhým vchodem se přichází.

Obě chodby, které tu před sebou vidíme, spojují se pak v šiřavině přes 9$^{m.}$ široké.

Odtud táhne se hlavní chodba směrem severním 17$^{m.}$, kde se dělí na dvě chodby, jedna levá vede 34$^{m.}$ k hromadě hlíny a balvanů a končí zde; pravá ale vede nás ku 12 schodům směrem k jeskyni krápníkové.

V měsíci lednu t. r. kopal nějaký Václav Sedlák ze Sloupu na konci jeskyně nicové vedle skalní stěny na pravé straně, kosti hledaje; přišed v náplavě utvořené z hlíny, písku a štěrku do hloubky 6$^{m.}$, pozoroval, že kamení po stráni dolů se sesypává; učiniv otvor na místě tom, prodral se úžinou a stál tu na vrcholu balvanitého kopce v dvoraně velkolepé, v níž hlas od dalekých stěn se odrážel; — prohlédnuv si blíže prostoru a poklady v ní přírodou utvořené — byl šťasten, že mohl oznámiti Sloupským, že nalezl jeskyni krápníkovou, která co do velkoleposti a krásy vyrovná se každé jiné v Evropě.

Nuže, prohlédněmež si novou tuto jeskyni blíže.

Po 12 kamenných schodech sestoupíme v chodbě 1·5 m. vysoké, 0·90 m. široké v šikmé délce 8 m. dolů, opírajíce se o dřevěné zábradlí, které na pravé straně na sloupech spočívá.

Na to přijdeme do chodby rovné 9·80 m. dlouhé, 1 m. vysoké a 1 m. široké, která pak v délce 3 m. zatáčí se poněkud v pravo k pevným dveřím, jimiž jeskyně uzavřena jest.

Před dveřmi na levé straně vystavěna jest z vápencových kamenů hráz, aby se tím zamezil otvor, kterýmž možno bylo vniknouti z jeskyně nicové. (Hledán totiž ve vzdálenosti 13 m. od původního naleziště nový pohodlnější vchod do jeskyně krápníkové a poněvadž ani tu nebylo lze takového vchodu zříditi, byla spojena na hoře uvedená vedlejší chodba z jeskyně nicové s chodbou vedoucí k ní z jeskyně krápníkové.)

Od dveří vede nás chodba 9·40 m. dlouhá, 4 m. vysoká, 1—1·5 m. široká k devíti točitým schodům kamenným.

Dolů sestupujíce můžeme o zábradlí na pravé straně zřízené opírati se.

Hned za schody 1 m. dále na pravé straně jest skalní stěna na 2 m. otevřena a vede ku komínu 10—12 m. vysokému, pod nímž byla

prohlubeň 12^{m} hluboká, nyní ale kamením zasypaná až na 3$^{m.}$

Strop v této chodbě pokryt jest žlutavým a bělavým krápníkem.

Na to jdeme chodbou 7·90$^{m.}$ dlouhou, 1$^{m.}$ širokou, 3—4$^{m.}$ vysokou k místu, kde najednou levá stěna skalní počíná ustupovati ku stráni z vápencových balvanů složené; strop ztrácí se ve tmě a již cítíme, že jsme v prostoře prostranné; ještě 4$^{m.}$ postoupíme blíže a již stojíme v ohromné dvoraně u zábradlí zřízeného na balvanité stráni.

Pohledneme-li v pravo, uzříme dlouhou, vysokou, temnou síň, ve které tu tam spatříme bělati se předměty jako rubášem zahalené postavy.

Osvětlíme-li ale sobě dvoranu magnesiovým drátem na hodinovém stroji s kovovým zrcadlem, od něhož světlo se odráží, objeví se nám obraz velkolepý — duší prochvívá myšlénka na mohútnosť a vznešenosť přírody — bezděky zůstane tu každý státi pln obdivu a překvapení — ticho velebné neruší na chvíli žádný, jen tu a tam ty rychle za sebou padající kapky — které během tisíciletí tento báječný svět vykouzlily.

Tu není nic hrozného, nic děsného — zdá se ti, jako by vše vítalo tě slavnostně a vroucně.

Chceš-li míti poutníče milý jasný a trvalý obraz o jeskyni této a její krásách, neměj odtud na spěch, nýbrž zvolna a pozorně se mnou prohlédni si jednu věc za druhou,

Strop. Na pravé straně od zábradlí vypíná se strop v záhybech vlnitých, tvoře uprostřed rozsedlinu; tam kde ku skalní stěně se blíží, vystupuje do výše na 20$^{m.}$; se stropu visí stalaktity (krápníky na stropě zovou se stalaktity, ony na půdě stalagmity) rozmanitých forem a rozličné velikosti, bílé i žluté.

Ve stropě nad zábradlím okrášleném krápníky klasovitými, jsou tři otvory vedoucí do komínu, kterýmž kdysi vody tékávaly a snad někdy také tekou, otvory jsou jako vylity hmotou krápníkovou, na níž na poslední vrstvě zůstaly hlínité pruhy.

Strop tento sklání se na straně východní nad prvním krápníkovým skupením jak nějaká velká záclona, nad kterou z rampouchu šikmého mohutný vodopád se proudí.

Na levé straně od zábradlí rozprostírá se strop nad strání balvanitou, přecházeje u skalní stěny ve vysokou klenbu.

Na balvanech částečně travertinem pokrytých, od vody a hlíny kluzkých, stojí tu a tam stalagmity, mezi nimiž vyniká jeden, který jsa spojen se stalaktitem tvoří sloup mezi stropem a balvanitou strání.

Sloup tento přesně změřený jest 1·55$^{m.}$ vysoký, uprostřed v záhybu 0·375$^{m.}$ široký, na hoře 0·39$^{m.}$ a dole 0·83^{m} silný.

Vedle zábradlí samého v pravo stojí celá řada stalagmitů jako nějakých sloupů na balvanitém kopci dolů se táhnoucím, mezi kterýmiž má poslední výši 1·75$^{m.}$ a objem 5$^{m.}$

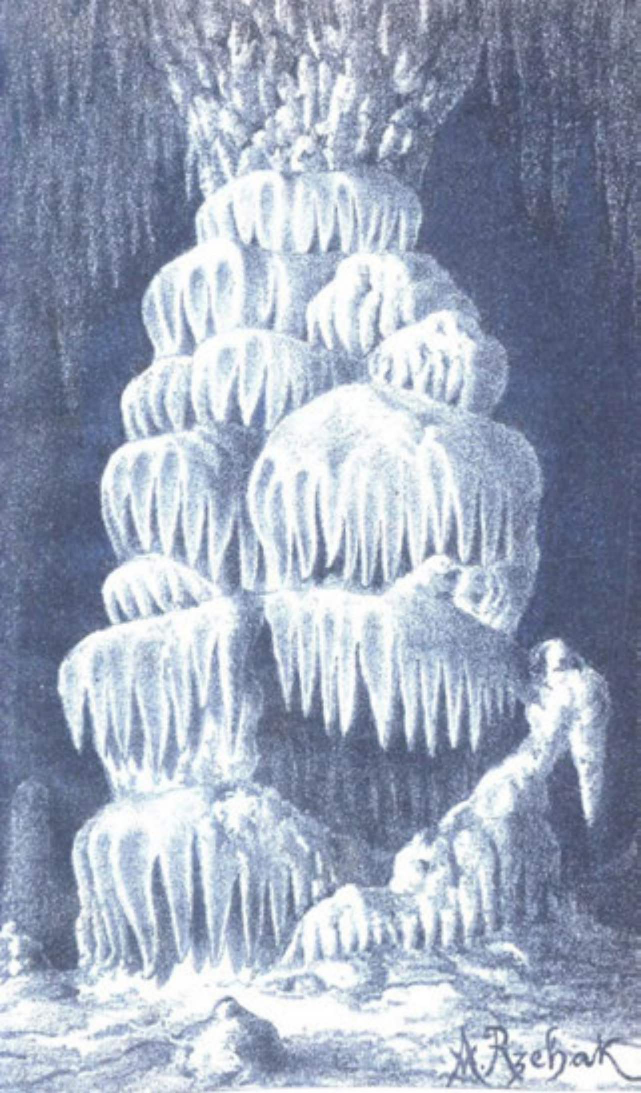
Sestoupivše dolů po cestě vedle zábradlí, dáme se v levo a tu stojíme před *I. skupením* krápníkovým, nazvaným „pomník“ (až zemře Sedlák, který jeskyni krápníkovou nalezl, budiž na památku jeho nazván pomníkem Sedlákovým.)*

Skupení ohraženo jest dřevěným zábradlím.

V popředí stojí stalagmit „pomník“ 2·565$^{m.}$ vysoký, 1·52$^{m.}$ silný, okolo něhož a za nímž schouleni jsou „trpaslíci“ (sedm větších a deset menších stalagmitů), kteří v temné říši své ustrašení před vtírajícím se člověkem se skrývají.

---

* Skupení krápníková, jakož i jednotlivé vynikající krápníky pojmenoval jsem přiměřenými jmény.

M. Rzehak

Vedle toho skupení v levo jest chodbička 4 m. dlouhá, 1 m. široká, přecházející ve vysokou skalní trhlinu.

II. Skupení.

Od pomníku jde se po čtyřech kamenných schodech k velkolepému „vodopádu“; jestiť to ohromný krápník, spojující půdu se stropem, 3·80 m. vysoký a 6·75 m. silný, z něhož jako by v malých proudech přes sedm výběžků voda se řinoucí náhle byla zkameněla.

V pravo od vodopádu stojí „strážce“ 2·20 m. vysoký, 0·85 m. silný stalagmit; uprostřed v záhybu, 1 m. od země, má strážce 0·95 m. v objemu.

Po levé straně vodopádu jest několik stalagmitů, připomínajících tu zkamenělou sochu, tam ohromnou houbu s kloboukem, jinde opět pařez smrkový.

Se stropu visí nad nimi žlutavý krápník, jak mohútný ještěr pověšený.

III. Skupení.

Od vodopádu v pravo stojí zábradlím ohražený krápníkový lesík.

Strop zrovna posetý tenšími stalaktity snižuje se nad tímto skupením na 3·20 m.; z půdy jako by vyrůstaly kmeny a pnuly se

ku stropu; tu stojí hned na kraji čtyry takové stalagmity srostlé se stalaktity (1·5$^{\text{m.}}$ stalagmit a 2$^{\text{m.}}$ stalaktit); v pozadí u skalní stěny spojuje krápníkové skupení jako pět štíhlých, 0·79$^{\text{m.}}$ silných sosen strop s půdou.

IV. Od tohoto skupení jde se pět kroků mírným svahem nahoru do *kapličky zvonkové*, a tu na levé straně stojí vedle sebe dva stalagmity jako před svatyní *sochy svatých*, první jest 1·90$^{\text{m.}}$ dlouhý, uprostřed 1·5^{m} silný, a druhý jest 2·2$^{\text{m.}}$ dlouhý, tak tlustý jako předešlý a spojuje půdu se stropem.

Za těmito se snižuje strop ve třech záhybech až na 1$^{\text{m.}}$ k půdě, na které jako houby stalagmity ze země vyrůstají.

Po levém boku visí se stěny malá záclona vydávající hlas zvonku stříbrného; nedaleko skalní stěny na pravo stojí opět stalagmit 1·35$^{\text{m.}}$ vysoký, 1·03$^{\text{m.}}$ silný a jest spojen se stalaktitem, též naproti němu jest podobný spojený krápník; skalní stěna jest jako řasnatým rouchem ozdobená a strop posetý tenšími krápníky.

Velmi dojemně zní tu hlas dvou rozličných záclonek, když střídavě na ně dřevěnou paličkou se udeří.

V. Skupení.

Od lesíku krápníkového jde se dolu do „kapličky varhanové“; jestiť to 9·50 m. dlouhá, 4·90 m. široká a velmi vysoká vedlejší chodba, z níž možno okolo pilíře do dvorany jinou stranou dostati se.

Na vysokém stropě visí mimo menších krápníků pět větších stalaktitů, pod nimiž stojí v řadě pět stalagmitů, z nichž druhý od pravé strany jest 0·71 m. silný.

Na levé straně splývá s výše krápníkový útvar ve spůsobě varhan.

VI. Skupení.

Vyjdeme-li z řečené kaple a dáme-li se v levo po mírném svahu dolů, uzříme nedaleko skalní stěny státi stalagmit 1·20 m. dlouhý a 0·79 m. silný; opodál vyčnívají z půdy tři nízké a tlusté stalagmity jako dyně.

Tu otvírá se skalní trhlina, ve které ve výši asi 3 m. vystupuje as 5 m. dlouhý, štíhlý krápník „zakletý princ,“ spojující skalní stěnu se stropem.

VII. Skupení.

Tam, kde končí balvanitá stráň a jeskyně má nejnižší místo, stojí u skalní stěny sloup se záclonou; jest to stalagmit spojený se

stalaktitem (co stalagmit 0·65$^{m.}$, co stalaktit 3·65$^{m.}$); na místě, kde se spojují, jest 0·29$^{m.}$ silný; — sloup tento spojuje se stěnou skalní záclona běložlutá 0·80$^{m.}$ široká a 1$^{cm.}$ tlustá.

Prohlédnuvše si takto jednotlivá skupení krápníková, poohlédneme se ještě jednou po celku; jeskyně jest 34$^{m.}$ dlouhá (a sice od začátku trhliny na jižní straně až ku chodbičce na straně severní) a 26·40$^{m.}$ široká (a sice 11·50$^{m.}$ od sloupu se záclonou k lesíku krápníkovému a 14·90$^{m.}$ odtud ku skalní stěně za sochami svatých).

Lesík krápníkový jest od vodopádu vzdálen 4$^{m.}$, vodopád od posledního schodu 7$^{m.}$, poslední schod od pomníku 8·50$^{m.}$, pomník od chodbičky vedlejší 4·40$^{m.}$, od pomníku ku začátku dvorany, kde počíná zábradlí jest 21$^{m.}$

Výšky nad mořem jsou tyto:

Půda v předsíni u I. schodu 457·370$^{m.}$;

šiřavina v nicové 464·549$^{m.}$;

chodba ku krápníkové nad 12 schody 466·089$^{m.}$;

dvorana krápníková nad čtyrmi kamennými schody 455·367$^{m.}$; nejnižší místo v dvoraně krápníkové 450·952$^{m.}$

Zevrubných zpráv o jeskyních Sloupských, o Macoše atd. dočteš se ve spisu: „O některých jeskyních na Moravě a jich podzemních vodách“ od Dra. Mart. Kříže. V Brně 1878.